

Dinarski dan na korist neodrešenih bratov!

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani je razposlal na vse svoje podružnice, na razna prosvetna društva, župne urade in druge korporacije tiskani oklic glede priredbe in organizacije »Dinarskega dne« po vsej Sloveniji v nedeljo 9. novembra.

Jugoslovenska Matica se tem potom ponovno obrača na vse narodno čuteče prebivalstvo Slovenije, da organizira v svojem okolišu »Dinarski dan«, kajti potrebe na Primorskem in Koroškem so vsaki dan večje in nujnejše. Zato mora biti tudi naša pomoč tem zaslužnim bratom tem izdatnejša.

V dosegu teh nujnih denarnih sredstev služi »Dinarski dan«. Vsak Slo-

Revizija uradniškega zakona.

Dopisnik »Jutarnjega lista« je imel razgovor z ministrom pravde dr. Hrasnicom o stanju uradniškega vprašanja. Dr. Hrasnica je izjavil sledeče:

Delo na reviziji uradniškega zakona bo zavzelo večji obseg. Gleda se na to, da se v prehodnih določilih čim najbolj fiksira položaj uradnika. V to zadnevne odredbe bo vnešen tudi del zakona o razvrstitvi uradnikov. Tako ne bo potreba nobene posebne naredbe o razvrstitvi uradnikov, kakor hitro bo uradniški zakon sprejet. To delo je zelo obsežno in veliko in bo trajalo še tri tedne. Nato se bo o zakonskem načrtu moralo izjaviti še Udruženje državnih uradnikov.

Namen tega zakona je, da se zboljša gmotni položaj uradnikov in da se omogoči uradnikom, ki so bili pred enim letom ali preje upokojeni, da se vrnejo na svoja službena mesta. To zahteva načelo pravice in potreba dežele, ki nima dovolj sposobnega uradništva.

Angleško-turški spor pred Zvezo narodov.

Od sveta Zveze narodov sklicano izredno zasedanje je pričelo v ponedeljek v Bruslju pod predsedstvom belgijskega zunanjega ministra s svojim delom. Posvetovanja bodo trajala dva do tri dni. Diskusiji predložiti zadevi sta: določitev mej med Turčijo in Irakom in pa pritožba Grkov proti Turčiji, ki so jo vložili pri Zvezi narodov zaradi masnega izгона iz Carigrada. Prvi predmet, običajno imenovan mozulsko vprašanje, je kakor znano povzročil sklicanje posebnega zasedanja. Dasi so angleška in turška poročila že dovolj govorila o tem, je dobro, da si kratko predložimo cel razvoj: Angleška vlada je mnenja, da je Turčija kršila določbe lausanske pogodbe, kjer je izrecno rečeno, da se pred končno določitvijo mej ne sme vršiti v viliastu Mozul nobeno gibanje čet, ki bi lahko spremenile sedanjo situacijo. Turčija ne taj, da so pri septemborskem zasedanju Zveze narodov delegati angorske in angleške vlade javno obljubili respektirati obstoječe razmere. Vendar je ona pojmlila status quo drugače, kakor Angleži. Dejansko ni jasno, če je pod status quo treba razumeti stanje, kakršno je bilo ob začetku lausanske pogodbe, ali pa če gre za situacijo, ki se je razvila pozneje, in zavladala za časa septemborskega zasedanja Zveze narodov. Obe stranki sta po svojem

Roman starega gospoda.

Kartavci so zložili karte. Razgovorjali so se nato o igri, prešteli denar in se smejali oskodbam.

Oni, ki mu je stari gospod gledal v karte, se je ozrl in ko je videl mesto poleg sebe prazno in na mizi izpit čašo, je dejal: »A, gospod svetnik je že odšel.«

»Kdo je ta gospod?« je vprašal eden igralcev, »kakšen svetnik je to?«

»Poznam ga samo pod tem imenom,« je odvrnil vprašani, »ne vem haš, ali je bil pri višjem sodišču ali pri finančnem ministru, toda da je bil svetnik, vem gotovo. Živi v penziji in je skrajno ljubezljiv gospod. Res priljubljen fant!«

»Dovolite, gospod,« se je čez trenutek naglil k meni, »vi ste videli, ko je bilo tu preje dekletce, ki je prodajalo ropotuljice?«

Pokimal sem.

»No, in li je dal gospod svetnik dvajsetico?«

Potrdil sem.

»Kot običajno, kot običajno,« se je nasmehnil.

»Kaj je s to dvajsetico?« je vprašal sedaj tretji igralec.

»Oh, to je povest, cel roman,« je dejal važno vprašani in zamahnil z roko.

»Kar ven z bombol!« sta se oglasila oba tovariša hkrati.

Radoveden sem prisedel bližje.

»Dobro, povem na kratko,« je izjavil prvi, »mnogo ni sam ne vem o stvari. Zadeva je sledeča: Pred kakimi desetimi leti je spoznal gospod svetnik takole raztrgano dekletce, ki je hodilo po gostilnah z redkovicami. Dejal sem, da je gospod svetnik najljubeznivejši človek in pri tem zelo bogat. Dekletce mu je bilo všeč, gospod svetnik je je vzel seboj. Prosim vas, da takega gospoda je to pač vseeno. Mesto da bi držal psa ali papigo, vzame raje

Herriotova notranja politika.

Kdor je v zadnjem času čital francoske klerikalne časopise, bi lahko mislil, da je v Franciji nastopila nova combistična doba, da je pričelo pravo preganjanje cerkve. Krik po teh časopisih je vzbudilo izvajanje gotove socialistične politike napram Cerkvi. — Največ odpora je izzvala nameravana ločitev cerkve od države in laiziran šolski pouk v Alzaciji-Lotaringiji. Že spočetka se je trdilo, da posega ministrstvo z reševanjem teh vprašanj v osje gnezdo in da si po nepotrebnem kvari svoje stališče pri Vatikanu. Zdaj ne manjka izjav proti parlamentarni večini in zanimivo je, da se jim priključujejo ponekod celo vojaške osebe. Med razburjenimi katoliškimi duhovi in vladno, levo socialistično stranko so se vnele živahne in ostre polemike. Drugače je z volilci, z javnostjo. Razen prostozidarskih krogov, ki smatrajo antiklerikalizem za jedro republikanske politike, se javno mnenje skoro ne udeležuje boja za svetovni nazor. Odgovor poslanika v Vatikanu se ji zdi nepotrebna šikana, prepričani zaradi kongregacij anahronizem. Herriot sam nagiba k tolerantnosti, vendar ima kot poverjenik strank precej vezane roke.

Močan odpor je rodila tudi podelitev »droit syndical« državnim uradnikom. Doslej se strokovne organizacije

Moskva in češkoslovaški komunisti.

V zadnjem času se je razmerje med komunistično internacionalo v Moskvi in češkoslov. komunisti precej zostrojilo. Glavni vzrok tega je odločitev komunistične internacionalne na zadnjem kongresu v Moskvi o narodnostni politiki in češkoslovaški republik. Moskva zahteva od češkoslovaških komunistov, da odkrito delajo za odcepitev Nemcev, Madžarov in Slovkov od češke države. Kakor te zahteve ne odgovarjajo historičnemu razvoju Češkoslovaške, ne njenim socialnim razmeram, so izzvale med češkoslovaškimi komunisti veliko zmedo. Kmalu se je pokazal njihov jasen odpor proti moskovski iniciativi, ko je predsednik komunistične internacionalne Zinovjev zahteval od izvršnega odbora češkoslovaške komunistične stranke jasen odgovor, če soglašajo z moskovskimi odločitvami o narodnih težav. V »Rudem pravu« se je vršila odprta diskusija, ki je bila precej mešana in nejasna: toda tem jačja je bila opozicija izven kolon glavnega komunističnega organa. Vodja zmernega komunističnega krila, dr. Smeral, je odgovoril Zinovjevu v velikem programskem govoru, ki ga je govoril delavcem v Kladnu. Zdi se, da se je Moskva nad tem Smeralovim govorom resno zamislila, kar je razumljivo, če pomislimo, da je dobra polovica odbora komunistične stranke in njeni najmočnejši politiki na Smeralovi strani. Smeral je narodnostno politiko, ki jo zahteva Moskva v Češkoslovaški, mirno toda jasno odklonil.

Mohamedanski svet.

Arabija. Padec Meke in odstop kralja Husseina, varovanca Velike Britanije, pomeni nov neuspeh angleške politike v mohamedanskem svetu. More se reči, da so vse angleške nade glede udržitve angleške pozicije v Orentu pokopane. Po zasebnih poročilih so Vahabite podirali indijski mohamedanci. Le vsled njihove pomoči so dosegli Vahabiti zmago. Francoski poznavalci Orijenta so mnenja, da se bo pomoč indijskih mohamedancev še stopnjevala in da je tudi izpraznilje Mezopotamije samo vprašanje časa. Anglija se je tu samo izolirala, ker je neprestano zastopala Franciji nasprotno politiko. Pariški list »Soir« je mnenja, da je hotel MacDonald v zadnjem trenutku spremeniti tradicionalno politiko. Anglija v Arabiji. Zato da je pustil past Husseina. Vse pa kaže, da je bil ta MacDonaldov korak prepozno in nezadosten, ker je uplaval je kot posamezen pojav, ki ni mogel prepričati in pridobiti mohamedancev.

Indija. Državni tajnik za Indijo lord Olivier je poslal angleški gosposki zbornici poročilo o stanju v Indiji. Njegovo poročilo je zelo pomirljivo in optimistično. Lord Olivier zagotavlja, da je Das (voditelj indijskih nacionalističnih revolucionarjev) pošten in previden mož, ki je že skoraj spoznal, da je samouprava ljudstva brez organizirane moči nemogoča. To mnenje lorda Oliviera pa ne drži preveč, ker kmalu nato priznava lord Olivier, da je dejal Das, da obdružuje značaj in motive Daysa, ki je izvršil političen umor. Zlasti važno in razveselilivo se zdi lordu to, da se domaćini še bolj ko preje prijavljajo v angleško policijo. Tudi v tem oziru ni optimizem lorda Oliviera utemeljen. Kajti domaćini se prijavljajo le vsled skrajne bede. Vsled anke konkurence so bengalski kalcii skoraj brez izjeme brez dela in so tako prisiljeni, da zgrabijo za vsako službo in tudi za njim tako osovraženo policijsko. Da je optimizem lorda Oliviera neutemeljen, se vidi tudi iz tega, da so še pred kratkim poročali listi, da odide v Indijo novih 25 tisoč angleških čet. Da je prihod novih angleških čet v Indijo potreben, kažejo po-

ročila angleških listov, ki govorijo o novih pobojih med indijskim prebivalstvom. Izgleda, da hočejo Angleži z razpaljanjem sovražstva med hndi in mohamedanci znova utrditi svoje stališče.

Turčija. Turška vlada skuša z vsemu sredstvi svojo trgovsko mornarico tako izpopolniti, da bo popolnoma zadostila vsim potrebam Turčije. Ker ne morejo Turki graditi ladij, zato kupujejo v tujini stare ladje ki so sedaj vsled preobilice tonaže zelo poceni. Po lozanski pogodbi smejo Turki dne 1. julija 1. 1926 odpovedati vsem tujim paroplovnim družbam njihove privilegije, če ne bi bilo mogoče doseči med njimi in turško vlado sporazuma. Turki so zato stavili tako težke pogoje tujim družbam, da je bil vsak sporazum nemogoč in tako bo s 1. julijem 1. 1926 vse paroplovba v turških rokah.

Politične vesti.

— Vest o nastopu turške vlade proti našemu poslanstvu — še nepotrjena. Carigraski listi poročajo, da je turška vlada pozvala našega odpravnika poslov g. Trajana Živkovića, da s svojim poslanstvom zapusti Carigrad. Turška vlada je sklenila to radi tega, ker naša kraljevina še dosega ni podpisala finančnega dela lausanske mirovne pogodbe. Po poročilih carigraskih listov, namerava turška vlada povzeti slične mere tudi proti našim podnikom v Turčiji. Ta vest pa od strani našega zunanjega ministrstva še ni potrjena in je bila sprejeta z veliko rezervno.

— Francoski poslanik v Rusiji imenovan. Agencija »Rosta« poroča, da je komisar za zunanje zadeve Čičerin prejel od francoskega ministrskega predsednika Herriota noto, v kateri slednji poroča, da Francija de lure in brezpogojno priznava rusko republiko. Za francoskega poslanika v Moskvi bo imenovan bivši urednik »Temps« Herlette, za ruskega poslanika v Parizu na Kamenev.

— Volilni programi nemških strank. Volilni programi posameznih strank so izšli eden za drugim. V nedeljo je bil objavljen program socialistov, temu so sledili komunisti. Nemški nacionalisti so izdali svoj program v torek, ki zahteva konstitucionalno dedno monarhijo, federalizem in odstranitev absolutne vlade parlamenta. — Iz demokratske stranke izločena Stiemens in Schiffer sta ustanovila s par drugimi politikmi novo stranko, ki se imenuje liberalna zveza in ki trdi o sebi, da hoče nadaljevati tradicije liberalizma. Ustanovitveni program te stranke jasno razkriva tendenco, da pripravi vstop teh politikov v nemško ljudsko stranko. Končno je izdal centrum program republikanskim volilcem, ki očrtava odločno stališče proti monarhističnim strankam in tudi proti izdajalskim komunistom.

— Miljukov v Pragi. V Prago je prišel znani voditelj ruskih nekdanjih kadetov in pozneši zunanji minister Miljukov. Priredil bo tam več predavanj.

— Pred zasedanjem italijanskega parlamenta. O prihodnem zasedanju italijanskega parlamenta pridejo na dnevni red ustavne reforme. V ta namen se je sestala konferenca petnajstih članov fašistovskega odbora, da uredi tozadevne priprave. Ministrski predsednik Mussolini je poslal posebno pismo ob priliki otvoritve te seje, kjer naglašja, da fašizem ne namerava porušiti ustava, ampak jo samo obnoviti in razno-rog odgovarjajoče izpopolniti.

GOBE, OREHE,

rujavi, zeleni in beli fižol

kupuje

„GLIVA“, Ljubljana,

Gospodstvska c. 3

Wolfova ulica 12.

limi cvetovi. Temnomodro nebo, polno blestečih zvezd se je bočilo nad nami v neizmerni višini.

Stari gospod je prišel onega večera zelo pozno. Bilo je že devet preč. Ko sem ga ugledal, sem vstal in ga pozdravil.

Čuden, dosedaj nepoznan izraz njegovega obličja me je presenetil. Dobrovoljnost, ljubeznivost dobrot — vse preč. Oči so zle bolestone in obupano, ustne mi je krivil neizrečno trpek usmev, brke, sicer vedno polizane, so bile razmršene in naježene. Komaj da mi je odzdravil in sedel.

Molčal je in tudi jaz sem molčal. Hitro je praznil čaše. Enkrat se je zagledal v krasni obok nad seboj. Neopazeno sem se ozrl na njegove oči in sem videl, da so polne solz. Ko mimogrede je izvelkel robec in si jih otrl.

»Tu je nekaj dni danes, oči me peko,« je dejal suho in umolknil. Zrak je bil svež, dima ni bilo nikjer...

Hitro je popil in plačal. Vzel je klobuk in mi podal roko.

»Najbrže grem za kak teden v Trst,« je pripomnil. Stisnil mi je roko in naglo odšel.

Čez čas je prišla dvojica, ki je onidan kartala. Sedla sta k meni.

»Revež gospod svetnik,« se je oglasil eden, »ali že veste?« me je vprašal.

»Ničesar! Kaj se je zgodilo?« sem vprašal naglo.

»En, danes mu je ušla žena z nekim igralcem ali pevcem. Govore, da sta pobegnila nekam v Trst ali v Italijo. Ubožec, žal mi ga je.«

Povedal sem, da je bil pred pol ure tu in da se tudi on odpelje jutraj v Trst.

»Seveda za njo, reveži!« je vzdihnil drugi. »O! to ogabno žensko pleme!«

Sedli smo za mizo. Eden je pri tem zapazil na zemlji kos papirja, ga dvignil in vzel list iz ovitka. Napis je glasil: »Ljubljani očkal«

»Ali je sedel gospod svetnik tukaj?« je vprašal najditelj.

deti, če je srečna. No morda je. Le škoda, da je nisem došel,« je ponovil. »Nesel sem ji nekaj zlatov, če bi morda česa potrebovala... Nisem je došel — nisem je došel, no zato sem napravil izlet v Afriko...«

Beseda Afrika je vzbudila v meni plisane dojme. Beli domovi s ploskimi strehami, tajnstveni haremi, zastre ženske, riavi Arabci, palme, žirafe, hijene, puščava, Kartago — vse to mi je vrel po glavi.

Stari gospod pa je mirno napravil požirek in pripovedoval: »Gospodje, pričel sem z Gibraltarijem in prepotoval vso severno Afriko vse do Aleksandrije, toda nič me ni tako zanimalo, ko afriška stranišča. Strašno originalna in vendar tako enostavna stvar! Izkopile se jama in zabije poleg nje kol... Tega kola se človek drži...«

Huronski krohot nas vseh ga je prekinil. To je bil zopet naš stari gospod!

... kadar je jama polna, se zasuje, kol izruje in zabije par korakov vstran. Poleg njega se izkopile jama in...

To je bilo vse, kar je opazil gospod svetnik na svojem trimesečnem potovanju po Afriki.

Več od njega do danes nismo zvedeli.

OBERKE NA OBROKE

OBERNATOVIC

MESTNI TRG 5

